

FINANCIAL SECURITY OF CROATIAN ENTREPRENEURS

FINANCIJSKA SIGURNOST HRVATSKIH PODUZETNIKA

KNEZEVIC, Matea; LETINIC, Svjetlana & ZUPAN, Mario

Abstract: *The paper analyses financial security of entrepreneurs in the period 2016-2018 in the Counties of Požega-Slavonia, Brod-Posavina, and Osijek-Baranja. The security was analysed through liquidity and indebtedness indicators. The data used to calculate these indicators are elements of cumulative balance sheet and profit and loss statement of business entities in the observed counties. The results obtained by calculating security indicators (liquidity and indebtedness) indicate poor performance of Croatian entrepreneurs.*

Key words: *financial analysis, liquidity, indebtedness and security*

Sažetak: *U radu je analizirana sigurnost poslovanja poduzetnika u razdoblju 2016.-2018. godine u županijama Požeško-slavonskoj, Brodsko-posavskoj i Osječko-baranjskoj. Sigurnost je analizirana kroz pokazatelje likvidnosti i zaduženosti. Podaci korišteni za izračun navedenih pokazatelja elementi su kumulativne bilance i računa dobiti i gubitka poslovnih subjekata u promatranim županijama. Rezultati dobiveni izračunom pokazatelja sigurnosti (likvidnosti i zaduženosti) ukazuju na loše poslovanje hrvatskih poduzetnika.*

Ključne riječi: *finacijska analiza, likvidnost, zaduženost i sigurnost*

Authors' data: Matea, **Knežević**, bacc.oec., Kralja Dmitra Zvonimira 324, Nova Gradiška, matea.knezevic.217@gmail.com; Svjetlana, **Letinić**, prof.v.š., dr.sc., Vukovarska 17, Požega, sletinic@vup.hr; Mario, **Župan**, v.pred., dr.sc., Vukovarska 17, Požega, mzupan@vup.hr

1. Uvod

Analizirati financijsko stanje poslovnih subjekata neophodna je aktivnost, budući da podatci do kojih se dolazi financijskom analizom u velikoj mjeri pomažu vlasnicima i menadžmentu poduzeća u donošenju poslovnih odluka. U ovom radu analiziraju se podaci prezentirani u kumulativnoj bilanci i računu dobiti i gubitka za trogodišnje razdoblje (2016.-2018.), a isti se odnose na poduzetnike u trima županijama; Brodsko-posavskoj, Osječko-baranjskoj i Požeško-slavonskoj. Na temelju raspoloživih podataka izračunati su pokazatelji koji ukazuju na financijsku sigurnost (likvidnost i zaduženost) poslovnih subjekata. Likvidnost bi u poslovanju subjekata trebala biti zadovoljavajuća kako ne bi došlo do problema vezanih za financiranje postojećih kratkoročnih obveza. Financiranje aktivnosti poslovnih subjekata korištenjem tuđih izvora (zaduživanjem) često je neophodna za nesmetano obavljanje određenih aktivnosti, ali zahtijeva i mogućnost servisiranja svih dospjelih dugova.

2. Pokazatelji likvidnost poslovnih subjekata

Likvidnost poslovanja poduzeća podrazumijeva mogućnost pretvaranja imovine (sredstava) u gotovinu kojom će poduzeće moći podmiriti nastale obveze. Poduzeću je zajamčena sigurnost poslovanja ukoliko je u istom osigurana likvidnost, odnosno ako je poduzeće u mogućnosti servisirati kratkoročne obveze. Pokazatelji likvidnosti mjere sposobnost poduzeća da podmiri svoje dospjele kratkoročne obveze [1]. Značajnost dobrog pokazatelja likvidnosti za poduzeće je velika, jer poduzeću takva situacija jamči opstanak na tržištu; mogućnost nabave neophodna sredstva za rad, podmirenje obveze prema zaposlenicima, bankama i sl. [2]. Za izračun pokazatelja likvidnosti koriste se podaci iz bilance poduzeća. U nastavku rada promatrani su koeficijent trenutne likvidnosti, koeficijent ubrzane likvidnosti i koeficijent financijske stabilnosti.

2.1. Koeficijent trenutne likvidnosti

Koeficijent trenutne likvidnosti predstavlja omjer novca i kratkoročnih obveza. Nepouzdanost navedenog pokazatelja ogleda se u dinamici kretanja novčanih sredstava. Naime, u određenom trenutku (danu) poduzeće može raspolagati značajnom količinom novca na svom računu, što će, uz nepromijenjenu razinu kratkoročnih obveza, označavati povećanje koeficijenta trenutne likvidnosti. Već sljedećeg dana, u slučaju podmirenja npr. dugoročnih obveza, taj koeficijent će se znatno smanjiti. Dakle, koeficijent trenutne stabilnosti se lako mijenja i najviše može poslužiti u svrhu dobivanja informacije o postojanju blokiranog računa kod poduzeća koje posluje loše [2]. U izračunu pokazatelja trenutne likvidnosti su u obzir uzeta i pasivna vremenska razgraničenja budući da se imaju isti učinak kao i kratkoročne obveze.

Tablica 1. prikazuje podatke (kumulativne) o trenutnoj likvidnosti poslovnih subjekata na području promatranih županija.

GODINA	ŽUPANIJA		
	Brodsko-posavska	Osječko-baranjska	Požeško-slavonska
2016.	0,12	0,08	0,07
2017.	0,14	0,07	0,09
2018.	0,14	0,09	0,10

Tablica 1. Koeficijent trenutne likvidnosti [3] i [4]

Prema izračunu navedenog pokazatelja vidljivo je kako je trenutna likvidnost u poduzećima u svim županijama veoma niska. Naime, pretpostavlja se kako bi poduzeće trebalo imati dostatnu količinu novca za podmirenje kratkoročnih obveza što nije slučaj kod poduzeća u promatranim županijama.

2.2. Koeficijent ubrzane likvidnosti

Koeficijent ubrzane likvidnosti predstavlja omjer između tekuće aktive umanjene za zalihe i tekuće pasive. U tekuću aktivu potrebno je uključiti i aktivna vremenska razgraničenja budući da ista imaju učinak na izračun koeficijenta ubrzane likvidnosti kao i tekuća (kratkotrajna) imovina. Kako bi poduzeće moglo održati likvidnost neophodno je da ima minimalno onoliko brzo likvidne imovine (novca i potraživanja) koliko ima i kratkoročnih obveza [1]. Prema izračunima u Tablici 2. evidentno je kako poduzetnici niti u jednoj od promatranih županija ne zadovoljavaju navedeni kriterij, budući da imaju više kratkoročnih obveza (tekućih obveza) nego brzo unovčive imovine. Evidentna je mogućnost pokrića kratkoročnih obveza poduzetnika od 55% do 68% promatrajući sve tri županije.

GODINA	ŽUPANIJA		
	Brodsko-posavska	Osječko-baranjska	Požeško-slavonska
2016.	0,63	0,57	0,57
2017.	0,68	0,55	0,62
2018.	0,66	0,58	0,60

Tablica 2. Koeficijent ubrzane likvidnosti [3] i [4]

2.3. Koeficijent financijske stabilnosti

Koeficijent financijske stabilnosti prikazuje omjer između dugotrajne imovine te kapitala uvećanog za dugoročne obveze. U Tablici 3. dan je pregled koeficijenta financijske stabilnosti poduzeća kroz promatrane županije.

GODINA	ŽUPANIJA		
	Brodsko-posavska	Osječko-baranjska	Požeško-slavonska
2016.	1,19	1,18	1,09
2017.	1,08	1,29	1,04
2018.	1,10	1,23	1,06

Tablica 3. Koeficijent financijske stabilnosti [3] i [4]

Naime, kako je vidljivo kroz sve promatrane godine i županije koeficijent financijske stabilnosti je veći od 1 što označava nepovoljnu situaciju za poslovne subjekte. Naime, poduzeća bi dio svoje kratkotrajne imovine trebala financirati iz dugoročnih izvora. U protivnom svako financiranje dugotrajne imovine kratkoročnim izvorima predstavlja opasnost, jer unovčavanje kratkotrajne imovine može biti visoko rizično.

3. Pokazatelji zaduženosti poslovnih subjekata

Značajno pitanje koje se postavlja pred vlasnike kao i menadžment u poslovnim subjektima zasigurno je vezan za način financiranja imovine u svrhu maksimiziranja profita (zarade). Naime, poslovni subjekti financiraju imovinu kroz dva izvora; vlastite i tuđe. Koristeći veću razinu financiranja imovine upotrebom tuđih izvora financiranja poslovni subjekti se izlažu većem riziku u poslovanju što nerijetko može dovesti do narušavanja solventnosti (sposobnosti podmirenja obveza) poslovnih subjekata. Koristeći vlastite izvore financiranja postiže se veća financijska samostalnost poslovnih subjekata, međutim često su vlastiti izvori sredstava ograničeni za ostvarenje svih aktivnosti poslovnih subjekata. U nastavku rada promatrani su pokazatelji zaduženosti, vlastitog financiranja te pokriva troškova kamata.

3.1. Koeficijent zaduženosti i koeficijent vlastitog financiranja

Koeficijent zaduženosti predstavlja omjer između ukupnih obveza (uključujući i pasivna vremenska razgraničenja te dugoročna rezerviranja) i ukupne imovine, dok *koeficijent vlastitog financiranja* (stupanj samofinanciranja) predstavlja omjer između glavnice i ukupne imovine. Zbroj navedenih koeficijenata trebaju uvijek iznositi 1,00 budući da imaju zajednički nazivnik; ukupnu imovinu.

GODINA	ŽUPANIJA		
	Brodsko-posavska	Osječko-baranjska	Požeško-slavonska
2016.	0,79	0,73	0,69
2017.	0,73	0,74	0,69
2018.	0,73	0,73	0,69

Tablica 4. Koeficijent zaduženosti [3] i [4]

GODINA	ŽUPANIJA		
	Brodsko-posavska	Osječko-baranjska	Požeško-slavonska
2016.	0,21	0,27	0,31
2017.	0,27	0,26	0,31
2018.	0,27	0,27	0,31

Tablica 5. Koeficijent vlastitog financiranja [3] i [4]

Prema podacima u Tablicama 4. i 5. evidentno je kako poduzetnici u sve tri promatrane županije financiraju svoju imovinu znatno više iz tuđih nego iz vlastitih

izvora, dakle zadužuju se znatno više nego je optimalno. Također je evidentno kako se koeficijenti bitno ne mijenjaju kroz promatrano razdoblje.

3.2. Pokriće troškova kamata

Pokriće troškova kamata promatra zaduženje poduzeća s obzirom na mogućnost njegovog vraćanja duga (žager et al. 2008:250). *Pokriće troškova kamata* predstavlja omjer između dobiti prije poreza, kamata i amortizacije i visine kamata. Poželjno je da pokazatelj pokriće troškova kamata bude što veća vrijednost. Evidentno je kroz podatke navedene u Tablici 6. kako su u 2017. i 2018. godini najveće pokriće troškova kamata iz ostvarene dobiti imali poduzetnici u Brodsko-posavskoj županiji, Godine 2017. poduzetnici Osječko-baranjske županije nisu mogli pokriti troškove kamata zbog ostvarenog kumulativnog gubitka prije oporezivanja.

GODINA	ŽUPANIJA		
	Brodsko-posavska	Osječko-baranjska	Požeško-slavonska
2016.	2,36	1,70	3,76
2017.	4,98	-0,07	1,97
2018.	1,97	2,55	1,96

Tablica 6. Pokriće troškova kamata [3] i [4]

4. Zaključak

Temeljem provedene analize na temelju podataka iz kumulativne bilance i računa dobiti i gubitka poduzetnika u trogodišnjem razdoblju u promatranim županijama te izračunom pokazatelja likvidnosti i zaduženosti evidentno je kako je sigurnost poslovanja poduzetnika narušena. Naime, likvidnost je loša prema svim promatranim pokazateljima. Dakle, poduzetnici nisu u mogućnosti podmirivati kratkoročne obveze. Financijska stabilnost također nije na zadovoljavajućoj razini, budući da se poduzetnici izlažu većem riziku ne financirajući dio kratkotrajne imovine iz kvalitetnih dugoročnih izvora. Zaduzenost je, također, velika, budući da poduzetnici više od 2/3 svoje imovine financiraju kroz zaduživanje. Navedeno upućuje kako poduzetnici iskorištavaju mogućnosti lakšeg pristupa zaduživanju i na taj način financiraju svoje aktivnosti, ali takav oblik financiranja aktivnosti znatno otežava njihovo poslovanje te upućuje na nemogućnost servisiranja dugova.

5. Literatura

- [1] Žager et al. (2008) *Analiza financijskih izvještaja*. Masmedia d.o.o., Zagreb.
- [2] Belak, V. (2014) *Analiza poslovne uspješnosti*. RRIF Plus d.o.o., Zagreb.
- [3] Financijska agencija (2016) *Kumulativni obrasci poduzetnika Brodsko-posavske,*
- [4] *Osječko-baranjske i Požeško-slavonske županije za 2016. godinu*. FINA, Zagreb.
- [5] [4] Financijska agencija (2018) *Kumulativni obrasci poduzetnika Brodsko-posavske,*
- [6] *Osječko-baranjske i Požeško-slavonske županije za 2018. godinu*. FINA, Zagreb.

Photo 035. Na prozoru / At the window